

Industria textilă și de confecții – sector industrial de tradiție în Regiunea Centru

Evoluția industriei textile și de confecții din România în contextul european al ultimilor 20 ani¹

Ramură importantă a economiei naționale, atât în ce privește contribuția la formarea P.I.B. ului și creșterea exporturilor cât și ce privește ocuparea, industria textilă românească a traversat în ultimii 20 ani o perioadă dificilă, de transformări și adaptări la o piață în continuă schimbare.

În primii ani după 1989, evoluția industriei textile este marcată de restrângerea și închiderea mai multor capacități de producție din industria textilă ceea ce a condus la o scădere continuă a ponderii economice a acestui subsector. Celălalt subsector al acestei industrii-subsectorul confecțiilor a înregistrat începând de la jumătatea anilor 90 o creștere remarcabilă, susținută de dezvoltarea producției în lohn și de creșterea exporturilor de confecții pe piețele europene.

Lohn-ul reprezintă un tip de contract internațional, practicat pe scară largă în țările cu forța de muncă ieftină, prin care un producător se obligă să execute un produs la comanda unui beneficiar, în schimbul unei remunerații. În cadrul operațiunilor de lohn, firma importatoare transmite de regulă toate materialele textile necesare (țesături, tricot metraj), designul, documentația tehnică, accesoriile pentru îmbrăcăminte, iar producătorul din țara parteneră contribuie adesea numai cu manopera la realizarea confecțiilor sau tricotajelor.

Principalii factori care au condus la dezvoltarea producției în regim lohn sunt:

- *destrămarea piețelor tradiționale de export*
- *declinul accentuat, după 1990, al industriei textile*
- *nivelul mai redus al costului forței de muncă*
- *proximitatea geografică față de piața UE*
- *tradiția îndelungată în producția de textile – confecții*
- *o forță de muncă bine pregătită*

¹ Această secțiune se bazează în totalitate pe informațiile conținute în studiile: „Proгноza privind evoluția sectorului de textile, confecții și pielărie în perioada 2009 – 2014” și „Indicatorii sectorului de textile, confecții și pielărie în anul 2012-Strategia de reindustrializare a României ”

În acest context, lohnul în sectorul industriei ușoare a constituit un factor benefic pe termen scurt și mediu, asigurând transferul de tehnologie, creșterea nivelului de calificare a forței de muncă și a capacității manageriale, a competitivității, conectarea la standardele de calitate și control internaționale. Locurile de muncă create prin implementarea sistemului de lohn însă, sunt deosebit de precare, fiind supuse, în orice moment, riscului de a fi transferate într-o altă țară, în care costurile cu forța de muncă sunt inferioare. Pe termen lung este însă oportună reorientarea treptată a producției, fiind mai rentabilă realizarea exportului direct în întregime din producție proprie.

Modificarea acordurilor comerciale mondiale începând cu anul 2005 au condus la un declin al industriei românești de textile și confecții. La 1 ianuarie 2005 a încetat valabilitatea Acordului pentru Textile și Îmbrăcăminte și implicit s-a produs o modificare radicală în comerțul internațional prin liberalizarea completă a comerțului și eliminarea oricăror restricții cantitative.

Principalele cauze ale declinului industriei de textile și confecții

- *liberalizarea totală a importurilor*
- *cursul nefavorabil al leului în raport cu euro*
- *creșterea pretului la utilități*
- *creșterea costurilor salariale comparativ cu cele din economiile asiatice - absența țesătoriilor, filaturilor și a topitoriilor*
- *condiția obligatorie a retururilor*

Locul și rolul sectorului industriei textile la nivel național

În anul 2011 sectorul industriei textile a realizat următoarele ponderi în indicatorii macroeconomici:

- 2,49 % din PIB, din care 0,76 % pentru Textile și 1,73 % pentru Industria de Articole de Îmbrăcăminte
- 3,78 % din producția industrială
- 7,88 % din exportul României
- 6,03 % din importul României
- 13,76 % salariați din numărul mediu al salariaților din industrie
- 5 428 societăți comerciale active

Perspectivile de dezvoltare ale industriei textile și de confecții și factorii de competitivitate pe piața textilelor și îmbrăcăminte în UE

Într-un studiu realizat de Institutul Francez al Modei sunt analizate pe exemplul celor zece țări principale furnizoare de textile-îmbrăcăminte ale Uniunii Europene, patru mari categorii de factori care contribuie la creșterea competitivității acestor produse pe piața internațională, și anume :

1. *factori legați forța de muncă*, respectiv: costul muncii cu luarea în calcul a productivității și a cheltuielilor de regie, disponibilul de forța de muncă și calificarea acesteia, calitatea managementului, know-how-ul în diferite subsectoare ale acestei ramuri industriale

2. *factori industriali* ca: disponibilitățile interne de materii prime, dotarea cu mașini și utilaje eficiente

3. *factori economici generali* ca: accesul la sursele de finanțare, disponibilitățile de energie ieftină, cheltuielile pentru efectuarea tranzacției în sens larg, incluzând dificultăți în derularea procedurilor de import/export, ineficiența birocratică, starea transportului și a infrastructurii în interiorul țării

4. *factori comerciali sau de „service”* ca: siguranța respectării termenelor de livrare, calitatea produselor, respectarea specificațiilor cerute de client, flexibilitatea și răspunsul rapid la comenzi, designul și creațiile proprii de modă, proximitatea geografică față de client, proximitatea culturală și de limbă

O imagine globală a poziționării elementelor de competitivitate ca furnizori de textile-îmbrăcăminte pe piața internațională relevă ca țări competitive China, India și Turcia, cu mențiunea ca, dintre toate, China se detașează ca fiind cea mai competitivă pentru produsele din segmentul de piață la care prețul este criteriul prioritar. Turcia, de asemenea este bine poziționată pe piețele în care flexibilitatea și răspunsul rapid în executarea comenzilor contează, respectiv pe segmentele de piață pentru articole de moda și de marcă. *Romania* se situează la un nivel mediu de competitivitate, fiind dezavantajată sub raportul disponibilităților de materii prime din producție proprie și al gradului de dotare tehnică și tehnologică în filaturi, țesătorii și secțiile de finisaj.

Din analiza potențialului celor trei ramuri ale industriei românești în context european se constată, în primul rând, că avantajul competitiv se datorează în principal nivelului redus de salarizare. Dacă în clasamentul valorii adăugate/angajat, *Romania* ocupă penultimul loc înaintea *Bulgăriei* (sub 30% din media UE-27), valoarea adăugată raportată la total costuri salariale în industrie depășește media UE pentru producția de textile și îmbrăcăminte.

Raportat la tara cu cea mai mare valoare adăugată/angajat în UE, România nu depășește 12% din performanțele acesteia.

De asemenea, România deține o pondere foarte redusă în cifra de afaceri a UE, raportat la numărul mare de angajați din această industrie. Acest fapt se datorează unui lanț incomplet de valoare adăugată, din care lipsesc verigile cu cea mai mare contribuție potențială.

Un studiu² publicat de *DG Enterprise and Industry* la sfârșitul anului 2012 relevă faptul că dintre țările UE, Romania are cel mai mare potențial de export nevalorificat în industria textilă, aproximativ 15% din întregul potențial nevalorificat al UE.

Pe termen scurt, nivelul scăzut de salarizare poate fi considerat un avantaj competitiv, deși acest aspect are și un impact negativ asupra competitivității reale a acestor industrii. Sunt necesare măsuri eficiente pe termen mediu și lung pentru a valorifica potențialul neexploatat și a crește complexitatea produselor.

Situația industriei textile și de confecții în Regiunea Centru

Industria textilă are o tradiție multiseclară în Regiunea Centru ce începe cu apariția și dezvoltarea primelor manufacturi textile din Transilvania la mijlocul secolului XVIII. A urmat o perioadă de dezvoltare progresivă a industriei textile, numărul de salariați din acest sector ajungând la câteva zeci de mii în 1990.

După anul 1989, industria textilă și de confecții din Regiunea Centru a înregistrat o evoluție similară cu cea înregistrată la nivel național. Declinul accentuat din anii 90 a fost urmat de perioada de dezvoltare a lohn-ului, apoi schimbările intervenite în relațiile comerciale la nivel internațional (aderarea în 2005 a Chinei la Organizația Mondială a Comerțului) peste care s-a suprapus criza economico-financiară au afectat negativ situația industriei textile și a confecțiilor din Regiunea Centru. Într-o perioadă scurtă, de numai doi ani (2008-2010), numărul angajaților din cele două ramuri industriale a scăzut cu o treime, scăderea neputând fi recuperată decât într-o mică măsură în anii următori.

Multe dintre întreprinderile ce activează în industria confecțiilor sunt întreprinderi înființate după anul 1990, în perioada de dezvoltare a producției în lohn, unele dintre ele având capital majoritar sau integral străin. Alături de aceste companii noi funcționează firme cu o îndelungată tradiție, în special în subramura textilă (Carpatex, Textila Oltul, Transilana), dar

² "The development of productive structures of EU Member States and their international competitiveness" – November 2012, WIFI – Austrian Institute of Economic Research, Publisher: European Commission, DG Enterprise and Industry

și în industria confecțiilor textile (Târnava, Mondex, Secuiana, Norad etc) , cea de tricotaje (Mondex, Ciserom) sau de fabricare a covoarelor (Incov).

Companii reprezentative din Regiunea Centru care activează în industria textilă și de confecții textile

Județul	Denumirea companiei	Nr. mediu de salariați (2013)
Alba	Arieșul Conf	241
	Ciserom	284
	Lenjerie Werk 83	300
	Trend	208
	Kosmos TRE	166
	Pemont	126
	Incov	87
Brașov	Rouleau Guichard Roumanie	832
	Carpatex	145
	Transilana	155
Covasna	Secuiana	528
	RHM Pants	648
	Producție Zarah Moden	776
	New Fashion	864
	Transilvanian Trousers	329
	Textila Oltul	402
Harghita	Ikos Conf	1185
	Coats Odorhei	419
	Norada	904
	Romtop Industries Toplița	342
	Confecția MC Atelier	128
Mureș	Târnava	225
	Cotton Textil	146
	Modi Ital Textil	58
	Textor	112
Sibiu	Euroconf	426
	Sib Dress	489
	Transeuro Textile	419
	Mondex	296
	Phoenix Star	60

Sursa: ANAF

Resursele de muncă

Industria textilă și a confecțiilor joacă încă un rol major în ce privește oferta de locuri de muncă și asigurarea unei rate crescute a ocupării. Potrivit datelor statistice oficiale, în anul 2013, numărul mediu de angajați din industria textilă și a confecțiilor depășește 27 mii, majoritatea femei, fiind mai mic cu peste 11 mii persoane față de anul 2008.

Numărul mediu al salariaților din industria textilă și a confecțiilor textile

	2008	2009	2010	2011	2012
Reg. Centru	38775	29511	25936	27064	27229
Alba	7824	4841	4038	4036	4044
Brașov	3938	3072	2482	2573	2677
Covasna	6549	4926	4536	5020	4940
Harghita	6417	5190	4366	4708	4807
Mureș	6712	5522	5271	5868	5720
Sibiu	7335	5960	5243	4859	5041

Sursa: Institutul Național de Statistică

Ponderea salariaților din industria textilă și a confecțiilor textile în numărul total al salariaților din industria prelucrătoare

-%-

	2008	2009	2010	2011	2012
România	18,4	18,2	16,3	16,8	16,5
Reg. Centru	18,1	16,9	16,0	15,8	15,1
Alba	22,1	17,8	16,9	15,3	14,5
Brașov	8,0	7,6	6,4	6,3	6,1
Covasna	32,3	28,3	31,3	32,8	31,8
Harghita	25,0	25,5	22,3	24,7	23,9
Mureș	17,3	16,8	16,8	17,9	17,2
Sibiu	16,5	16,3	15,4	13,2	12,6

Sursa: Institutul Național de Statistică

Analiza în profil teritorial relevă diferențe notabile între cele 6 județe ale regiunii. Industria textilă și de confecții deține aproximativ o treime din numărul de angajați din industria prelucrătoare a județului Covasna și aproape un sfert din forța de muncă angajată în industria prelucrătoare a județului Harghita. O pondere semnificativ mai mică întâlnim în Brașov, județ în care cele 2 ramuri cumulează aproximativ 6% din numărul de salariați din industria prelucrătoare.

Dacă ne raportăm la numărul total de angajați, ponderea industriei textile și de confecții la nivel regional era în 2012 de 4,8%, ponderea la nivel național fiind de 3,9%. Importanța industriei textile pentru județul Covasna este clar evidențiată prin procentajul ridicat al angajaților din industria textilă (11% din numărul total angajaților din județ).

**Ponderea salariaților din industria textilă și a confecțiilor textile
în numărul total al salariaților**

	-%-				
	2008	2009	2010	2011	2012
România	4,9	4,3	3,7	4,0	3,9
Reg. Centru	6,1	5,0	4,8	5,0	4,8
Alba	8,5	5,8	5,4	5,5	5,2
Brașov	2,3	2,0	1,7	1,8	1,8
Covasna	12,8	10,2	11,1	12,0	11,1
Harghita	9,5	8,2	7,3	7,9	7,7
Mureș	5,1	4,4	4,6	5,1	4,9
Sibiu	6,0	5,1	4,8	4,4	4,3

Sursa: Institutul Național de Statistică

Exporturile de textile și confecții

Industria textilă și a confecțiilor se numără între sectoarele cu o contribuție importantă în exporturile regionale. În anul 2013 valoarea însumată exporturilor de mărfuri din cele 2 ramuri se ridica la peste 626 milioane euro, în creștere cu 30% față de 2003. Cu toate că exportul de produse textile și confecții s-a majorat în valori absolute, ponderea celor 2 industrii a scăzut substanțial în ultimii 10 ani, de la 26,6% în 2003 la doar 9,2% în 2013, rămânând însă peste ponderea înregistrată la nivel național (7,5% în anul 2013).

Valoarea exporturilor de produse textile și articole de îmbrăcăminte

	-Mii euro-						
	2003	2005	2009	2011	2012	2013	Evoluția 2013/2003 (%)
România	3992000	4243000	2899559	3617315	3619135	3735862	-6,4
Reg. Centru	478805	554108	605066	701936	646923	626797	+30,9
Alba	64432	67682	34609	62310	56352	51695	-19,8
Brașov	47751	64441	65580	93804	86949	99063	+107,5
Covasna	121609	131478	115147	142430	125375	133625	+9,9
Harghita	40640	74358	83876	66504	69004	84671	+108,3
Mureș	82649	88511	88506	92374	83653	91838	+11,1
Sibiu	121724	127638	217348	244514	225590	165905	+36,3

Sursa: Institutul Național de Statistică

Sectorul Textile- Confecții are cel mare aport la exporturile județelor Covasna și Harghita, cu 43,6% respectiv 28,4% din totalul exporturilor județene, păstrându-și astfel prima poziție la nivelul celor două județe.

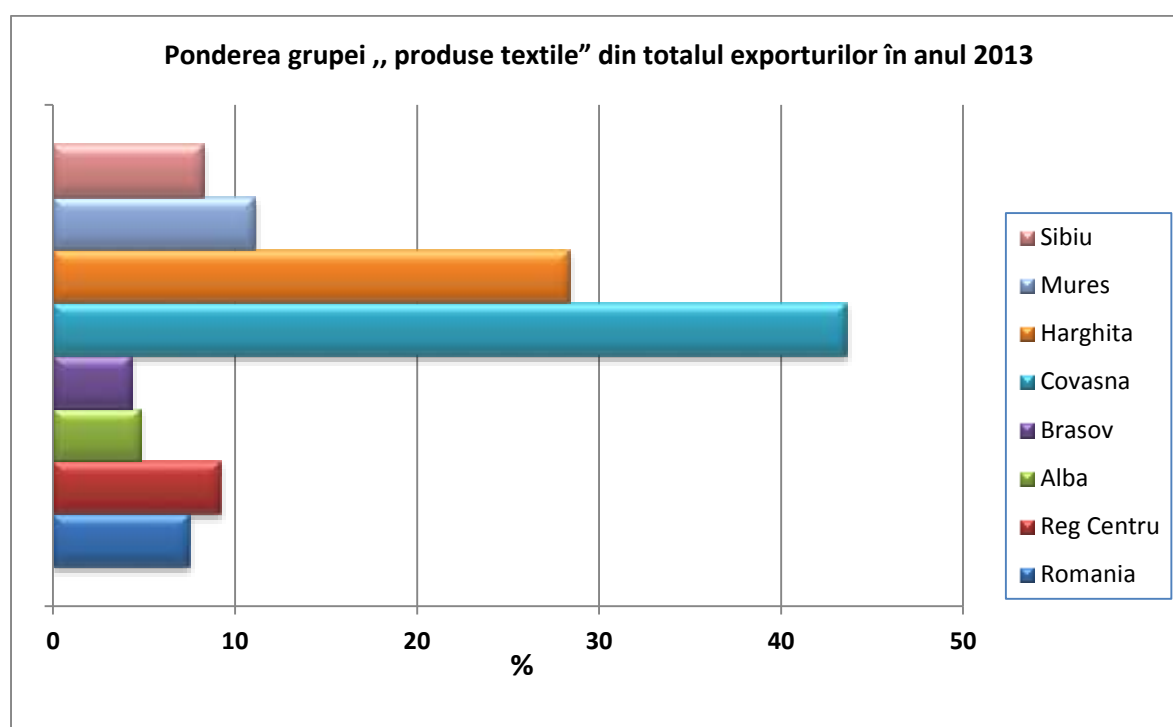
În județul Alba ponderea produselor textile a scăzut de 5 ori în ultimii 10 ani, de la 23,6% din totalul exporturilor județene la doar 4,8% în anul 2003, o scădere similară producându-se și în cazul Sibiului (de la 33,6% în 2003 la 8,3% în anul 2013). În cazul județelor Mureș și Brașov, ponderea textilelor în totalul exporturilor s-a înjumătățit, ajungând la 11,1% respectiv 4,3%.

Ponderea produselor textile și a articolelor de îmbrăcăminte în totalul exporturilor

-%-

	2003	2005	2009	2011	2012	2013	Diferențe 2013/2003
România	25,6	19,1	10,0	8,0	8,0	7,5	-18,1 p.p.
Reg. Centru	26,6	22,9	16,7	12,1	10,7	9,2	-17,4 p.p.
Alba	23,6	17,3	7,1	7,0	6,2	4,8	-18,8 p.p.
Brașov	9,6	10,0	5,6	5,1	4,4	4,3	-5,3 p.p.
Covasna	77,4	76,7	56,0	51,6	46,0	43,6	-33,8 p.p.
Harghita	32,3	39,9	42,1	24,0	25,7	28,4	-3,9 p.p.
Mureș	21,6	18,7	17,9	12,3	10,4	11,1	-10,5 p.p.
Sibiu	33,6	23,1	20,3	13,8	12,4	8,3	-25,3 p.p.

Sursa: Institutul Național de Statistică

Dezvoltarea inteligentă a industriei textile și de confecții din Regiunea Centru în perioada următoare trebuie să ia în considerare o reorientare strategică prin mutarea accentului de la producția bazată pe un volum ridicat și valoare adăugată scăzută la producția bazată pe inovație și în același timp să stimuleze dezvoltarea activităților de concepție și design și utilizarea de noi materiale textile. Tradiția solidă și cunoștințele acumulate în domeniu

precum și calitatea ridicată a produselor reprezintă punctele forte ale industriei textile regionale, aceste puncte forte putând fi dublate de o valorificare mult mai bună a resurselor de creativitate și a potențialului neexploatat din acest domeniu. Organizarea mai bună a actorilor economici, inclusiv prin formarea și dezvoltarea clusterelor în acest domeniu, ar favoriza trecerea într-o etapă calitativ superioară și ar permite menținerea industriei textile și de confecții în rândul sectoarelor competitive ale Regiunii Centru.